

de
brieven
van
Mia

Eerste druk mei 2017
Tweede druk juli 2017
Derde druk december 2017
Vierde, herziene druk mei 2020
Vijfde druk februari 2022

© 2017 ROSE stories
In samenwerking met Oxfam Novib
© Tekst Astrid Sy
© Omslagontwerp Djenné Fila
Vormgeving omslag Pyhai
Vormgeving binnenwerk steef liefthing

ISBN 978 90 830 0289 7 / NUR 283
www.rosestories.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd in enige vorm of op enige wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ROSE stories, Beethovenstraat 32, 1077 JH Amsterdam.

Altijd maar regen

Laila leunt met haar kin op haar armen over de reling van de galerij en kijkt hoe de regen naar beneden valt. Ze zucht en knijpt met haar ogen alsof ze het door pure wilskracht wil laten stoppen met regenen. Regen. Dat was een van de eerste woorden die ze hier leerde. In haar land is regen een zegen, die zorgt voor groeiende gewassen en glooiende groene heuvels. Maar hier in Nederland zorgt regen voor niets anders dan natte voeten, vochtige kleren en snot uit je neus. Laila rilt van walging. Wat haat ze dat vieze gesnotter van de andere leerlingen in haar klas. Net als het lekker stil is, begint het gesnuif en gerochel van snot dat zo via de neus de mond in loopt en dan wordt weggeslikt, bah.

‘Wat sta je nou te staan? Straks komen we te laat, *yallah!*’ roept Sami aan het einde van de galerij, bovenaan de trap.

Laila negeert haar broertje en blijft voor zich uit

staren. Na een tijdje loopt Laila de trap af en steekt het modderige gras over richting de school. Ze trekt de kraag van haar zwarte pilotenjack nog iets hoger op. Het is een jongensjas, maar dat vindt Laila niet erg. De meisjesjassen tussen de afdankertjes waren om te kotsen.

Het asielzoekerscentrum met de rijen oranje blokhuizen en het sportveld in het midden ziet er nog triester uit door de regen en de donkere lucht. Ondanks dat het al ochtend is, staan de lantarenpalen op het terrein nog aan en werpen treurige, felle lichtbundels op de straat. Lange donkere winters... nog zoiets stoms aan Nederland, denkt Laila. Ze hoort overal voordeuren dichtslaan. Steeds meer kinderen voegen zich bij de stroom die naar school loopt. In de verte ziet Laila het zwarte, warrige achterhoofd van haar broertje op en neer deinen, tussen zijn vriendjes in. Hij blèrt met zijn hoge stemmetje iets in het Arabisch en de andere jongetjes lachen. Zoals altijd heeft hij het hoogste woord.

Het gepraat en gelach van de andere kinderen begint Laila te ergeren. Ze loopt het terrein af, tussen de hekken door, langs het grote sportpark en laat het vrolijke geklets achter zich. Laila checkt haar telefoon. 08.25. Ze begint wat langzamer te lopen. Als ze het langwerpige schoolgebouwtje aan de rand van het terrein in het oog krijgt wacht ze tot ze de laatste leerlingen naar binnen ziet gaan. Ze

kijkt nog even op haar telefoon. 08.30, perfect. Laila loopt de school in, treuzelt nog even voor het lokaal en doet dan de deur open.

Hoewel alle kinderen al aan hun tafeltje zitten, is het erg rumoerig. Meester Lenn staat, met zijn rug naar de leerlingen toe, iets op het schoolbord te schrijven.

‘Laila,’ zegt meester Lenn met een zucht en hij laat zijn hand zakken, ‘fijn dat je ons met je aanwezigheid komt vereren.’

Laila negeert hem en loopt tevreden naar haar tafeltje achter in de hoek bij het raam. Ze kijkt naar de klok (het is precies 08.34) en kan een kleine glimlach niet onderdrukken.

‘Laila, kom eens even terug,’ roept meester Lenn, ‘ik heb net jullie opdrachten van vorige week teruggegeven.’

Laila rolt met haar ogen en loopt naar het bureau van de meester. Hij geeft haar een vel papier terug. Boven in de hoek staat *onvoldoende*. Meester Lenn kijkt Laila onderzoekend aan, alsof hij een reactie van haar verwacht. Maar Laila kijkt zonder uitdrukking terug, haalt haar schouders op en loopt naar haar tafeltje.

‘Waarom moet je nou altijd te laat komen?’ vraagt Alex, een slim jongetje met korte zwarte kroeskrullen, afkeurend.

‘Gaat je niets aan,’ zegt Laila.

Alex zucht, schudt zijn hoofd en richt zich weer

op zijn kruiswoordpuzzel. Als hij niet op het puntje van zijn stoel naar meester Lenn luistert, zit hij wel kruiswoordpuzzels en ingewikkelde rekensommen op te lossen in van die puzzelboekjes. Ondanks deze irritante gewoonte is hij de enige in het hele asielzoekerscentrum die Laila nog een soort van mag. En hoewel Laila haar best doet om niet aardig te zijn, mag hij haar gek genoeg ook. Ze zitten altijd naast elkaar in de les.

Laila rekt zich uit, gaapt uitgebreid en zakt daarna onderuit op haar stoel. Ze kijkt naar buiten en dwaalt een beetje af, terwijl ze in de verte de stem van meester Lenn hoort. Hij zegt iets over geschiedenis. Mooi, denkt Laila. Geschiedenis betekent lekker wegdromen tot de pauze.

‘Laila!’ roept meester Lenn. ‘Ben je er nog?’

Laila schrikt op uit haar gemijmer. ‘Ja meester,’ mompelt ze.

‘Ik vroeg je of je nog weet waar Adolf Hitler en de nazi’s een hekel aan hadden.’

‘Wonen in Almere?’ zegt Laila. De andere leerlingen lachen.

Meester Lenn trekt een wenkbrauw op. Hij loopt haar kant op en blijft voor haar tafeltje staan. Hij kijkt haar lang aan zonder iets te zeggen, maar Laila slaat haar ogen niet neer en kijkt brutaal terug. Meester Lenn is nog jong, niet zoals de andere meesters en juffen op school. Al sinds Laila hier is,

probeert hij haar vriend te zijn en haar te helpen, dat weet Laila best. Maar zoals hij daar staat met zijn vriendelijke blauwe ogen en piekerige blonde haar, ziet Laila maar één ding: een Nederlander, die haar nooit echt zal begrijpen.

‘Misschien wil je ons uitleggen waarom je het zo erg vindt hier?’

Laila blijft de meester brutaal aankijken. ‘Mijn Nederlands is niet goed genoeg om uit te leggen hoe erg het hier is.’

Bilal, een schreeuwerig jongetje met een grote bos krullen, roept iets in het Arabisch en een paar kinderen lachen.

Meester Lenn negeert Bilal. ‘Als je het hier zo verschrikkelijk vindt, Laila, waarom ben je hier dan?’ vraagt hij vriendelijk.

‘Ik heb niet echt een keuze, of wel soms?’ zegt Laila.

‘Ik weet het wel!’ gilt Bilal. ‘Eerst een Nederlands paspoort, heel veel geld verdienen en dan naar Amerika waar ik in een penthouse ga wonen in New York.’ En hij geeft zijn buurman een boks.

Meester Lenn schudt lachend zijn hoofd. ‘Zo is het wel genoeg, Bilal. Goed,’ vervolgt hij luid en hij richt zijn aandacht weer op de hele klas, ‘weet iemand anders het antwoord op de vraag waar de nazi’s een hekel aan hadden?’

‘Het was iets met de Joden, toch?’ zegt Alex.

‘Klopt.’ Meester Lenn loopt naar het bord. ‘Ze

hadden onder andere een hekel aan Joden. Toen Hitler aan de macht kwam, begon hij in Duitsland de Joden te vervolgen.’ Meester Lenn schrijft het woord *vervolgen* op het bord. ‘Vervolgen is een moeilijk woord voor iemand achternazitten met de bedoeling hem op te pakken.

In 1940 bezetten de nazi’s Nederland. Dat was voor iedereen hier natuurlijk verschrikkelijk, maar vooral voor de Nederlandse Joden. Ze mochten al snel niets meer. Niet meer naar het zwembad, niet meer naar de bioscoop, geen huisdieren.’

‘Wij mogen hier ook geen huisdieren,’ zegt Bilal. Er klinkt zacht gegiechel in de klas.

‘Dat weet ik,’ zegt meester Lenn geduldig. ‘Maar als je straks een verblijfsvergunning hebt, dan mag je zo veel huisdieren nemen als je wil. Als je ouders dat ook goedvinden natuurlijk. Met de Nederlandse Joden was het precies andersom. Ze waren Nederlandse burgers met Nederlandse paspoorten, tot Hitler het hier plots voor het zeggen kreeg en ze al hun rechten en vrijheden ontnam. En dat was pas het begin. Ze mochten niet meer werken en niet meer naar school met hun vriendjes en vriendinnetjes. En het werd nog erger...’

De meester zoekt even tussen de papieren op zijn bureau en trekt een grote zwart-witfoto uit de stapel. Laila kan het niet helpen en moet toch even kijken naar de foto die meester op het bord plakt. Ze ziet een flink aantal mannen en vrouwen

op straat lopen. De mensen zien er nogal netjes uit, met sjeike jassen aan en nette hoeden op. Ze dragen allemaal grote sterren op hun jassen. Laila's oog valt op een jongetje. Hij lijkt jonger dan Sami, misschien een jaar of zes. Ook hij heeft een grote tas bij zich en op zijn warme jasje een ster. De blik in zijn ogen herkent Laila. Serieus, veel te serieus. Even voelt Laila een groot verdriet en medelijden met het jongetje. Ze wendt haar ogen van de foto af en schudt het ellendige gevoel van zich af.

Meester Lenn wijst naar de foto. 'Dit is wat er uiteindelijk gebeurde. De nazi's dwongen de Joden gele sterren te dragen en in aparte wijken te wonen. Nu hadden ze de Joden precies waar ze hen wilden hebben: afgezonderd van de rest van de Nederlanders. Ze konden met ze doen wat ze wilden. Zien jullie de tassen en dikke kleding op de foto?'

De meester keert zich naar het bord en schrijft: *concentratiekampen*. Hij stapt weer weg van het bord en kijkt ernstig de klas rond. 'Kent iemand dit woord?'

'Ze werden toch vergast, of zo?' roept Bilal.

De meester knikt. 'Onder andere. Alle Nederlandse Joden moesten vertrekken. Ze werden op treinen gezet naar Duitsland en Polen. Daar moesten ze in kampen werken, zonder eten en in de vrieskou. Iedereen die te jong of te oud was of niet sterk genoeg, werd direct bij aankomst vermoord.

Dat was het doel van de nazi's: het vernietigen van alle Joden in Europa.'

De meester kijkt somber naar de foto op het bord. 'Zo is bijna tachtig procent van alle Nederlandse Joden vermoord. Dus waarschijnlijk ook de mensen op deze foto.'

'Wat gebeurde er met de rest dan?' vraagt Maria. Met haar lange steile haren en ovale gezicht met perfecte Afghaanse trekken, is zij het mooiste meisje van de klas.

'Goed dat je het vraagt, Maria. Een klein aantal Joden vertrouwde het niet en wist zich te verschuilen voor de nazi's.' Hij schrijft weer een woord op het bord: *onderduiken*. 'Zo noemen we dat. Overal in Nederland – op zoldertjes, in kelders en op andere geheime plekken, ver van de gevaarlijke grote steden waar de nazi's op de Joden jaagden – verstopten Joodse mannen, vrouwen en kinderen zich om zo te proberen aan de transporten te ontsnappen.'

Bilal fluistert iets tegen Fateh, die grijnst.

'Is er misschien iets wat jullie met de klas willen delen, Bilal, Fateh?' vraagt meester Lenn.

'Nu doen ze hetzelfde toch? De Joden,' zegt Fateh, Bilals buurman en beste vriend.

'Wat bedoel je?' vraagt meester Lenn.

'De Joden gooien de Palestijnen uit hun land toch, en behandelen ze heel slecht,' zegt Fateh boos.

De meester knikt.

‘Waarom zou ik dit moeten leren als het nu weer gebeurt. Jij wil dat we ze zielig vinden, maar de Joden doen hetzelfde nu,’ gaat Fateh verder.

‘De strijd tussen Israël en de Palestijnen is verschrikkelijk en ongelooflijk ingewikkeld,’ zegt meester Lenn. ‘Maar er is een verschil tussen Joden en de staat Israël. Niet alle Joden zijn Israëliisch. Er wonen hier in Nederland een heleboel Joden die niets te maken hebben met wat daar gebeurt. Maar ook niet alle Israëliërs zijn verantwoordelijk voor de oorlogsmisdaden die Palestijnen worden aangedaan. Net zomin als alle Palestijnen verantwoordelijk zijn voor oorlogsmisdaden die Israëliërs worden aangedaan. We hadden het net over de nazi’s. Die waren Duits. Maar dat betekent ook niet dat alle Duitsers nazi’s waren.’

Meester Lenn kijkt Bilal en Fateh om de beurt aan. ‘Weet je nog dat we het er laatst over hadden dat jullie het als moslims zo erg vinden dat alle moslims met is worden vergeleken?’ Hij kijkt naar Bilal. ‘Je bent Irak ontvlucht vanwege is.’

Bilal en Fateh knikken.

‘Wat er in de Tweede Wereldoorlog gebeurd is met de Joden en andere bevolkingsgroepen is iets verschrikkelijks,’ vervolgt meester Lenn en hij richt zich weer tot de hele klas. ‘Die mensen hebben net zomin iets te maken met wat er in Israël gebeurt als dat Duitsers nu iets te maken hebben met de nazi’s van toen. Net zo weinig als dat de meeste moslims

met is te maken hebben. Het is belangrijk om te herdenken en te herinneren wat er gebeurd is en dit vooral te begrijpen. Zo kunnen we leren van de geschiedenis. De andere leraren vinden niet dat ik dit aan jullie moet leren.’ Meester Lenn kijkt ernstig de klas rond. ‘Ze denken dat dit te moeilijke stof voor jullie is, maar ik vind het belangrijk dat jullie begrijpen wat hier in Nederland en ook in andere landen in Europa is gebeurd.’

‘Waarom zou ik leren over een eh...’ begint Ibrahim.

‘Leren over een oorlog bedoel je?’ helpt meester Lenn hem. Ibrahim is pas drie weken in Nederland.

‘Ja,’ zegt Ibrahim. ‘Ik heb niets te maken met deze oorlog.’ Een aantal leerlingen knikt.

‘Zeinah, ik zie je knikken. Denk jij er ook zo over?’ vraagt meester Lenn.

Zeinah denkt na. ‘Ik heb zelf een oorlog meegemaakt. Ik vind het gek dat ik moet leren over een oorlog lang geleden als er nu ook nog oorlog is. Ik weet toch al hoe het is.’

De meester knikt meelevend. ‘Ik wil niet zeggen dat ik begrijp wat jullie hebben meegemaakt. Maar jullie zijn nu hier in Nederland en wat er tijdens de Tweede Wereldoorlog gebeurd is hier, heeft ontzettend veel invloed gehad op ons land nu. Als je in een nieuw land wil wonen, is het belangrijk om het land te begrijpen en de geschiedenis te kennen.’

Laila voelt haar wangen heet worden van boos-

heid. Ze gaat rechtop zitten en steekt bruusk haar vinger in de lucht.

‘Ja, Laila?’ vraagt meester Lenn.

‘Mijn vader zei altijd dat de geschiedenis wordt geschreven door winnaars,’ zegt Laila met heldere stem.

De rest van de klas kijkt verbaasd naar Laila. Normaal zegt ze nooit iets in de les.

‘Wij zijn de verliezers en jullie de winnaars,’ vervolgt Laila vurig. ‘Wat wij meemaken zal hier altijd minder belangrijk zijn dan wat jullie hebben meegemaakt. Maar gelukkig weten wij zelf hoe het zit.’

‘Geschiedenis is alles wat iedereen meemaakt,’ zegt meester Lenn. ‘Dus jouw ervaringen en meningen ook. Die van jullie allemaal. Misschien moet jij later zelf een boek schrijven over je ervaringen, Laila. Ik heb begrepen van je moeder dat je een goede schrijfster bent.’

Laila kijkt hem fel aan. Hij kan aardig doen wat hij wil, maar hij zal haar nooit kennen en nooit begrijpen.

De meester zucht diep en kijkt naar de klok boven de deur. ‘Voordat de pauze begint, wil ik jullie er nog even aan herinneren dat volgende week de liefdadigheidsweek begint. Die hele week gaan jullie na school langs iemand die jullie helpen met klusjes in huis.’

Maar weinig leerlingen luisteren nog, nu hij het

magische woord *pauze* heeft uitgesproken. Laila doet alvast demonstratief haar jas aan.

Meester Lenn pakt een stapel enveloppen van tafel en gaat bij de deur staan. ‘Hier zijn jullie brieven met informatie. Niet naar buiten voor je je brief hebt!’ roept hij boven het geschraap van de stoelen uit. ‘Hier staat op bij wie je bent geplaatst met het adres en telefoonnummer!’

Onder luid geschreeuw en gelach drommen de leerlingen om meester Lenn heen, die in alle rust de enveloppen uitdeelt. Laila, die geen zin heeft om te dringen, doet rustig aan en loopt als laatste de klas door naar de deur.

‘Was je teleurgesteld dat ik je een onvoldoende heb gegeven?’ vraagt meester Lenn.

Laila haalt haar schouders op. ‘Ik kan duidelijk niet beter,’ zegt ze.

‘Ik ben het daar niet mee eens. Ik denk dat je zeker beter kan, maar niet wil. Ik meende wat ik net zei, Laila, ik zou daar weleens wat van willen zien, van dat schrijven.’

Houd je bek, houd je bek, houd je bek. Drie Nederlandse woorden die Laila wél handig vindt, hoewel ze die nu niet hardop durft uit te spreken. Dus kijkt ze meester Lenn alleen maar leeg aan en haalt haar schouders nog maar eens op. Meester Lenn zucht teleurgesteld en geeft haar de laatste envelop. Laila pakt hem aan en wil weglopen.

‘Wil je niet even kijken bij wie je ingedeeld bent?’

Laila rolt met haar ogen, maakt de envelop open en pakt het papiertje eruit. ‘Huishoudelijke klusjes bij meneer Cohen,’ leest ze voor en ze kijkt meester Lenn verveeld aan. ‘Nou blij?’

‘Ja, eigenlijk wel. Fijne pauze. O, en Laila...’
Meester Lenn loopt terug naar zijn bureau en gaat zitten, ‘...volgende keer dat je te laat komt, stuur ik je weg, of je nou één minuut of tien minuten te laat bent!’